

Redaktionelt forord

– Internettet er kommet for at blive

Temnummer: Digitalisering – i verdens mest digitaliserede samfund

Der er ingen tvivl om, at internettet og den medfølgende digitalisering af vores hverdag er kommet for at blive, og at det samtidig har ændret samfundet, borgernes hverdag, velfærdsstaten, den måde der drives virksomhed på, og den måde vi kommunikerer med hinanden på. Det er samtidig så selvfølgelig, at yngre læsere ikke har nogen erindring om, at det nogensinde har været anderledes, mens mere modne læsere godt kan huske dengang verden var analog.

Målet med dette nummer af bladet er at stoppe lidt op og tage bestik af den digitale udvikling og dens betydning på væsentlige områder i det danske samfund. Artiklerne er for de flestes vedkommende indlæg for styrelser og organisationer, der har spillet en central rolle i digitaliseringen af Danmark, og er dermed ikke traditionelle forskningsartikler.

Danmark har ry for at være et af verdens mest digitaliserede samfund. Det gælder ikke mindst i relation til den omfattende digitalisering af samspillet mellem den offentlige sektor og borgerne.

Den udvikling handler den første artikel om. Rikke Zeeberg har været en central skikkelse i den rejse, som den offentlige sektor har taget fra breve, post og stempler til e-boks og digital signatur. Hun indleder med at få slået fast, at snakken om at være verdensmestre i offentlig digitalisering ikke bare er snak, men et faktum, i den forstand, at Danmark både i 2018 og 2020 blev kåret af FN som verdens bedste nation til offentlig digitalisering. Og så tager hun os ellers med på en rejse, der begynder med nedsættelsen af et tværoffentligt udvalg om digital forvaltning i 2000, og etableringen af en digital task force på området i 2001, der førte til den formulering af en fælles offentlig digitaliseringsstrategi, der siden da har fundet sted hvert 4.-5. år. Og så gik det ellers hurtigt. I første omgang gik strategien ud på at sikre, at borgerne kunne kommunikere med det offentlige via e-mail, men derefter gik systemudviklingen i gang. I 2004 kom *virksom.dk* og *sundhed.dk* samt etableringen af Nemkonto. Bare tre år senere i 2007 blev NemId, NemLogIn, Digital Post og *borger.dk* aftalt. I 2012 blev det besluttet, at borgerne og virksomhederne var forpligtede til at have en digital postkasse til modtagelse af post fra det offentlige. Indsatserne på dette område og meget mere blev samlet i Digitaliseringsstyrelsen, der blev oprettet i 2016. Når man læser igennem artiklen, bliver det klart, at ting, som man som borger og bruger synes har været der altid, og som man har vænnet sig til, faktisk ikke har så mange år på bagen. Der er med andre ord tale om en meget omfattende udvikling på meget kort tid.

NIELS PLOUG
Direktør for
Personstatistik,
Danmarks Statistik

At det er gået hurtigt, understreges i den næste artikel fra en række medarbejdere i Danmarks Statistik. Her tegnes et billede af udviklingen af det digitale Danmark over de sidste cirka 10 år. Man vil kunne se, at mange af de kurver, der vises, har en nærmest eksponentiel udvikling fra begyndelsen af 2010'erne og frem til i dag. Og udrulningen af den digitale infrastruktur i Danmark sammenlignet med andre lande giver et godt indtryk af baggrunden for den 1. plads, som nævnes i den foregående artikel. Fx har 2/3 af de danske husstande adgang til fibernet mod 1/3 i EU-landene i gennemsnit. Artiklen understreger de omfattende digitale færdigheder i den danske befolkning med den ældre del af befolkningen som den undtagelse, der bekræfter reglen.

Som det fremgik af Rikke Zeebergs artikel, var sundhedsområdet et af de første, der blev digitaliseret med sundhed.dk allerede i 2004. Det ses der nærmere på i artiklen af Karsten Vrangsbæk m.fl. Man kan nok drage den pointe fra artiklen, at digitaliseringssuccesen i sundhedsvæsenet ser forskellig ud, alt efter om man er en borger udenfor sundhedssystemet, der anvender sundhed.dk eller medicinkort-app'en, eller man er en medarbejder indenfor sundhedssystemet, der skal leve med implementeringen af en række systemer med større eller mindre børnesygdomme med Sundhedsplatformen som det nok bedst kendte eksempel. Artiklens hovedpointe er, at der har fundet en omfattende dataficering af sundhedsområdet sted, og at det – på godt og ondt – kun vil fortsætte.

De fælles offentlige digitaliseringsstrategier har været rygraden i digitaliseringen af den offentlige sektor. Det gælder også på det kommunale område, hvor det længe har været en målsætning at øge såvel kvalitet som effektivitet og omfanget af den kommunale service overfor borgerne ved hjælp af digitalisering. Udviklingen og indholdet i den kommunale digitalisering beskrives i artiklen om digitalisering i kommunerne af Christian Harsløf og Pia Færch fra KL.

Digitalisering af arbejdsmarkedet og væsentlige dele af de økonomiske transaktioner og interaktioner mellem borgere og virksomheder samt muligheden for med digitaliseringen af skabe nye forretningsmuligheder gennem den såkaldte platformsøkonomi, hvor AirB&B og Uber er velkendte eksempler, indgår ofte i debatten om digitaliseringen. Anna Ilsøe og Trine Larsen ser nærmere på netop platformsøkonomiens udvikling i Danmark. I kort form er konklusionen i artiklen, at omtalen af platformsøkonomien og dens potentielle disruptive effekter på økonomien ser ud til at være større end danskernes faktiske aktivitet på platformene. Danskernes økonomiske aktivitet på platformene som både sælgere og købere ser indtil videre ud til at være begrænset.

Ofte forbindes digitaliseringen af økonomien med Silicon Valley og smarte IT-medarbejdere med kreative ideer på nye områder i økonomien, og når det gælder underholdning og kommunikation. Det er også rigtigt, men som artiklerne i dette blad viser, er der også en lang række praktiske forhold og udvekslinger af informationer, som der "bare" sættes strøm til som led i den

stadigt stigende digitalisering. Det gælder også på et område i samfundet, som måske kan blive lidt overset, når talen falder på digitalisering – nemlig landbruget. Som Anne Lawaetz Arhning og Ivar Ravn viser i deres artikel, så sker der ikke bare en omfattende digitalisering af landbruget – som det formuleres ”alle steder på gården” – men danske landmænd er også meget langt fremme, når det gælder om at tage de digitale muligheder til sig. Det giver selvfølgelig en bedre driftsøkonomi at have digitalt styr på produktionsprocessen, men det kan, som det understreges i artiklen, også give et bidrag til et stadig mere bæredygtigt landbrug.

For de fleste begyndte kendskabet til betydningen af og mulighederne i digitaliseringen på kommunikationsområdet, og det er måske også her, det har haft den største betydning med muligheden for at knytte digital kontakt til familie og venner (Facebook) og kommunikere med bl.a. den offentlige sektor. Udviklingen fra e-mail og Facebook til Netflix og andre streamingtjenester ser Sofie Flensburg nærmere på i sin artikel om internettets politisk-økonomiske udvikling i de 30 år fra 1990 og frem til i dag – en periode hvor digital kommunikation blev hvermandseje, og hvor der voksede en generation op, for hvem digital kommunikation er den eneste kendte form for kommunikation.

Digitalisering og tillid går – eller skal gå – hånd i hånd. Med digitaliseringen skal man som borger ikke kun stole på en fysisk person – en behandler i sundhedssystemet eller en sagsbehandler i kommunerne – man skal også stole på de digitale løsninger, der udvikles og stilles til rådighed for borgerne. Hvordan man kan understøtte borgernes tillid til de digitale løsninger, er emnet for dette temanummers sidste artikel, hvor tre medarbejdere fra Digitaliseringsstyrelsen (Ebbe Elhauge Kristensen, Frederik Nøhr Brünner og Emily Duminski) svarer på spørgsmålet ”kan offentlig digitalisering vække tillid?”.